

SATA VUOTTA

– tuhat ja yksi tarinaa

MIKÄ LIITE KÄSISSÄSI?

Sata vuotta – tuhat ja yksi tarinaa

Sinulla on nyt käsissäsi Pirkkalan Vanhan kirkon juhlatiite. Halusimme julistaa kirkon 100-vuotisjuhlaa tämän julkaisun merkeissä.

Julkaisuun olemme keränneet mielenkiintoisen paketin juttuja historiasta, tästä hetkestä ja tulevaisuudesta. Myös pirkkalalaisten omat kokemukset ja muistot ovat esillä vahvasti.

Vanhan kirkon juhluvuotta on suunniteltu jo viime vuodesta lähtien, kun Pirkkalan seurakunnan kirkkoneuvosto perusti juhlatoimikunnan valmistelevaan tulevaa juhluvuotta. Juhlatoimikuntaan nimettiin **Olli-Pekka Silfverhuth, Jukka Jormanainen, Liisa Aaltola, Mari Lilja, Denise Gauffin-Kostilainen, Elina Jääskeläinen, Petri Laiho, Antero Saksala ja Markku Kuusjärvi.**

Juhlavuoden suunnitelmiin toi omat haasteensa koronatilanne, jonka vuoksi monia suunniteltuja tapahtumia jouduttiin siirtämään pääosin syksyn koronatilanteen mahdollisesti helpottuessa. Liitteen loppuosasta löydät syksyille suunnitellut tapahtumat – ja ajantasainen tieto löytyy tietysti verkkosivuiltamme.

Tätä liitettä on suunniteltu toimikunnassa, johon kuuluvat **Mari Lilja, Heidi Möttönen, Olli-Pekka Silfverhuth, Liisa Heinänen, Petri Laiho** sekä **Henna Palin.**

Liite on jaettu Pirkkalainen-lehden välissä Pirkkalan sekä Härmälän ja Hatanpään alueen talouksiin Tampereella. Liitteestä on otettu lisäksi lisäpainos, joten juhlaulkaisua on saatavilla myös Pirkkalan Vanhassa kirkossa. Liitteen sähköinen versio on katsottavissa verkkosivuiltamme.

Toivomme mukavia lukuhetkiä liitteen parissa!

Mari Lilja

juhlatiitteen toimituskunnan
puheenjohtaja

Pirkkalan Vanha kirkko

Anian rantatie 226, 33980 Pirkkala

- ▼ Valmistunut 1921
- ▼ Vihitty käyttöön 3.7.1921
- ▼ Arkkitehti Ilmari Launis
- ▼ Alttaritaulu Uuno Alanko 1937
- ▼ Koristemaalaukset Ilmari Launis
- ▼ Urut Kangasalan Urkutehdas 1972
- ▼ Istumapaikat 150 hengelle

Vanha kirkko 100 vuotta -juhlatiitteen toimituskunta:

Henna Palin (vas.), Heidi Möttönen,
Mari Lilja, Petri Laiho, Liisa Heinänen,
Olli-Pekka Silfverhuth,
Taitto: Pirkkalainen/Jaana Juuti
Ilmoitukset: Mari Lilja

SISÄLLYSLUETTELO

- 4** Pääkirjoitus
- 5** Vanhan kirkon alkuhistoriaa
- 6** Kahden sukupolven näkökulmasta
- 10** Torni koristaa villasukkaa
- 12** ”Kosinta johtaa avioliittoon”
- 13** Koristemaalaukset:
Pääkallo kuvastaa kuolemaa
- 14** Hautausmaan kartta
- 16** Kännykkäsovellus opastaa
hautausmaalla
- 17** Hautausmaa kertoo monta tarinaa
- 18** Kanttori teki laulun
Vanhasta kirkosta
- 18** Lämpöä saadaan maasta
ympäristöystävällisesti
- 19** Kirkon nykyinen käyttö
- 19** Tiekirkko
- 19** Videosarja pureutuu
kirkkotaiteeseen
- 20** Kirkonkylän koulun kirkkovierailu
- 21** Piirustuskiisatyö ikuistettiin
postikortiksi
- 22-25** Muistoja Vanhasta kirkosta
- 26-27** Tulevia tapahtumia

Kansikuva **HENNA PALIN**

6

20

22

MERKITYKSELLINEN
KIRKKO

Mikä tekee kirkosta merkityksellisen? Juhlavuottaan vietävä Pirkkalan Vanha kirkko ei ole valtakunnallisesti tunnettu ja näytävä kirkko. Silti se on kirkko, jolla on ollut ja on yhä monille erityinen merkitys. Kirkon merkityksellisyyttä ei viime kädessä ratkaise sen arkkitehtuuri tai näyttävyys, vaan siihen liittyvät muistot ja tapahtumat.

Kirkot ovat rakennuksia, mutta ne ovat täynnä erilaisia kertomuksia. Ne liittyvät aina aikaan ja ihmisten elämän historiaan. Vanhassa kirkossa on vietetty sadan vuoden aikana jumalanpalveluksia, kastettu ihmisiä Kristuksen yhteyteen, vihitty avioliittoon ja siunattu iäisyysmatkalle. Tämän lisäksi kirkossa on ollut lukemattomia konsertteja sekä muita tapahtumia, joista erityisesti rippikoulu ja konfirmaatiot ovat jättäneet moniin pysyvän jäljen, merkityksen. Kirkossa ja kirkonmaalla on kohdattu ihmisiä. Ja kaiken keskellä koettu kenties jotain Jumalan armosta ja rakkaudesta.

On tärkeää tuntea historiaa, jotta voi luoda kohti tulevaa. Sen vuoksi juhluvuottakin on syytä viettää. Vanha kirkko on edelleen paikka, jonne kokoonnutaan yhteen erilaisiin tärkeisiin tilanteisiin. Nämä hetket voivat jättää syvän muistijäljen. Silloin Pirkkalan Vanha kirkko voi luoda merkityksiä seuraavan sadan vuoden aikana.

Olli-Pekka
Silfverhuth
kirkko-
herra

OMA KIRKKO VIITOITTI NYKYISEN PIRKKALAN ALKUVAIHEITA

Teksti **OLLI-PEKKA SILVERHUTH**

Samaan aikaan, kun juuri itsenäistynyt Suomi oli ajautumassa sisällissotaan, katseltiin Pyhäjärven rannalla myös tulevaan. Tammi-kuun loppupuolella 1918 pidettiin Pyhäjärven eteläpuolella kirkonkokous, jossa tehtiin periaatepäätös uuden kirkon rakentamisesta. Tämän päätöksen taustalla oli edellisenä kesänä tehty linjaus silloisen Pirkkalan seurakunnan jakamisesta pohjoiseen ja eteläiseen seurakuntaan. Pohjoispuolella asui enemmän ihmisiä, ja seurakunnan kirkkokin sijaitsi Pyhäjärven pohjoispuolella. Toisaalta seurakunnan Pappila oli jäänyt eteläpuolelle, mikä aiheutti omat ongelmansa asioinnin suhteen, täytyihän järvi kiertää talviaika lukuun ottamatta. Lisäksi eteläpuoleinen tai Hämeenpuoleinen Pirkkala oli vahvasti maatalousvoittoista aluetta, kun taas pohjoispuolella oli teollisuus jo pitkälle kehittyntä.

Sodan alla pidetyssä kirkonkokouksessa päätettiin kannattaa seurakuntajakoa. Tämä puolestaan edellytti päätöstä uuden kirkon rakentamisesta. Seurakuntajako vahvistettiin tuomio-
kapitulissa syyskuussa 1918, ja valtionneuvosto hyväksyi jaon heinäkuun alussa 1919. Tämän päätöksen jälkeen tuli kuitenkin mutkia matkaan, eikä jako toteutunut vielä vuoden 1920 alusta, kuten päätös edellytti. Asiasta päättäneiden kirkonkokousten päätökset kyseenalaistettiin, ja uutta päätöstä jouduttiin odottamaan keväälle 1921. Siinä vaiheessa kirkon rakentaminen oli kuitenkin jo pitkällä. Töihin oli ryhdytty ennen kuin asia sai lopullisen sinetin.

Minkälainen kirkko haluttiin?

Kun päätös seurakuntajaosta tehtiin, Pirkkalan eteläpuolella asui noin 1500 ihmistä. Siihen nähden alkuperäinen toive, että kirkkoon mahtuisi 800–1000 ihmistä, tuntui varsin suureelta. Lisäksi kirkon rakentamisessa oli otettava huomioon seurakuntalaisten toive kirkon yhteydessä olevasta seurakuntasalista.

Marraskuussa 1919 valittiin viisihenkinen rakennustoimikunta viimeistelemään hanketta. Valtioneuvoston päätöksen mukaan kirkko tuli rakentaa joko vanhalle kirkon paikalle tai sen lähellä sijaitseville pelloille. Näistä jälkimmäinen vaihtoehto tuli kirkonkokouksen päätökseksi.

Miten kirkko rahoitettiin ja miten arkkitehti valittiin?

Oli selvää, että kirkon rakentaminen oli myös taloudellisesti iso haaste. Seurakunnassa suoritettiin ensimmäinen verojen kanto jo ennen kuin seurakuntajako oli virallisesti tullut voimaan. Lienevätkö taloudelliset realiteetit tulleet vastaan vai mitä lopulta tapahtui, mutta jo karkauspäivänä 1920 pidetyssä kirkonkokouksessa silloinen Pirkkalan pastori **Lauri Kalliala** ilmoitti, että kirkosta tulee paljon suunniteltua pienempi. Rakennustoimikunta oli päättänyt kysymään kirkon suunnittelijaksi **Ilmari Launista**. Vaikka rahoitus ei ollut vielä tässä vaiheessa kunnossa,

Pirkkalan Uutisissa uutisoitiin 9.7.1921 kirkon vihkiäisistä.

kirkonkokous päätti ryhtyä toimiin uuden kirkon rakentamiseksi. Uuden kirkon tonttia varten jouduttiin tekemään pakkolunastustoimi, että alue saatiin yhtenäiseksi.

Arkkitehti Ilmari Launis ei aikailutt. Jo maaliskuun lopussa 1920 hän esitteli seurakuntalaisille suunnitelmansa, jotka pitivät sisällään myös kiinteät kalusteet ja koristemaalaukset. Launoksen suunnittelema kirkkoja on eri puolilla Suomea. Hän oli ehtinyt näyttää taitonsa myös alttaritaulujen maalarina.

Koko kirkon rakennushanke eteni rivakasti eteenpäin. Rakennustoimikunta pyysi urakkatarjoukset. Rakentajaksi valikoitui tamperelainen **Abraham Valtonen**. Lainaa rakentamista varten otettiin lopulta 450 000 silloista markkaa, joka oli enemmän kuin kirkon rakentamisen kustannusarvio edellytti. Lainan avulla haluttiin kuitenkin varmistaa kirkon valmistuminen sekä rakennustyön alkaminen. Toukokuussa 1920 työmaalla olikin jo täysi vauhti päällä, ja kirkon rakentaminen toi mukavasti töitä myös usealle paikalliselle. Keskeisenä toimijana oli muun muassa ajomiehenä toiminut Pappilan torppari **Kalle Kari**, josta tuli myöhemmin kirkon ensimmäinen suntio.

Pirkkalaan rakennettiin lopulta punatiilestä muurattu kolmilaivainen pitkäkirkko, jonka kellotorni yhdistettiin pääoven puoleiseen päätyyn. Kirkon

viralliseksi paikkaluvuksi tuli 175 henkeä. Alttarin taakse suunniteltiin pieni ja monikulmainen seurakuntasali. Urkuihin tuli 16 äänikertaa. Kaiken kaikkiaan voi todeta, että kirkon rakentamisessa paikallisuudella oli oma merkityksensä, kun esimerkiksi ovet, ikkunat ja penkit rakennettiin Partolasaa. Ulkopuolisiin toimittajiin sen sijaan jouduttiin turvaamaan kirkonkellojen kohdalla. Ne tilattiin lopulta Saksasta.

Koristemaalauksen ja alttaritaulun tekijän valinta

Kirkon koristemaalaukset kuuluivat Ilmari Launoksen suunnitelmiin. Hän maalasi itsekin kaksi maalausta, jotka kylläkin poistettiin myöhemmin. Muut maalaukset ovat koristemaalari **Oskari Niemen** tekemiä. Apuna maalauksessa toimi taidemaalari **Hugo Eho**. Koristemaalauksissa on paljon symboliikkaa, joka käsittelee syntiä ja pelastusta. Alkuperäisiä maalauksia on sittemmin entisöity, mutta myös uusittu ja joitakin siis jopa poistettu. Oma erikoinen yksityiskohtansa on alttaritaulu, joka valmistui vasta 1937 eli hyvän aikaa kirkon valmistumisen jälkeen. Syynä oli yksinkertaisesti rahojen loppuminen eli kirkon rakentamisen yhteydessä alttaritauluun ei ollut vielä varaa. Lopulta ku-

vataitelija **Uuno Alanko** saatiin maalaamaan alttaritaulu lahjoitusvarojen avulla. Taulussa on kuvattu raamatunkertomus, jossa Jeesus herättää Nainin lesken pojan. Keskiössä on Jeesus, jonka taitelija kuvaa rakkauden ja voiman lähteenä ja joka heijastaa ympärilleen levollisuutta ja rauhallisuutta.

Koska kirkko vihittiin käyttöön?

Kirkko valmistui lopulta alkukesällä 1921. Seurakuntajako oli jo astunut voimaan, ja Etelä-Pirkkalan seurakunta sai oman kirkon sen jälkeen, kun rakennustarkastus oli suoritettu. Kirkko vihittiin käyttöön 3.7.1921. Jo aiemmin samana vuonna oli otettu uudelleen käyttöön kirkon ympäristön hautausmaa. Yli 60 vuoden ajan suurin osa eteläisen Pirkkalan väestä oli haudattu pohjoiselle puolelle Pyhäjärveä, silloisen kirkon lähelle. Oma kirkko ja uusi seurakunta mahdollistivat kuitenkin vanhan hautausmaan uudelleen käyttööntä ottamisen.

Juhlapäivää vietettiin kauniissa kesäsäässä. Kaikki eivät suinkaan mahtuneet sisälle, ja rakennustoimikunta olikin jakanut juhlaan pääsylippuja. Paikalla oli Hämeen läänin maaherra **Albert von Hellens** puolisoineen sekä Porvoon hiippakunnan edustajana asessori **Ludvig Hjalmar Svanberg**, joka toimi Vilppulan seurakunnan kirkkoherrana. Lisäksi paikalla oli lähiseurakuntien kirkkoherroja. Varsinaisen kirkon vihkimisen hoiti asessori Svanberg.

Kirkonmenojen jälkeen oli vuorossa vielä seurakuntajuhla ja kutsuvieraille tarjottu juhlapäivällinen maanviljelijä **K. Kyöstin** talossa. Juhlista raportoinut Pirkkalan Uutiset kiitteli tunnelmaa ja monia puheita, joita juhlassa pidettiin. Maaherran puheesta lehti kirjoitti, että siinä viitattiin jo kunnallishallinnon alkuaan, joka koittikin sitten seuraavana vuonna. Näin Etelä-Pirkkalan seurakunnan muodostuminen ja oman kirkon saaminen viitoittivat osaltaan myös tulevaa kunnallishallintoa sekä Etelä-Pirkkalan kuntaa, joka nykyään tunnetaan elinvoimaisena ja kasvavana Pirkkalana. ■

Lähteet: Pirkkalan seurakunnan vaiheita -kirja ja Pitkin poikin Pirkkalaa -kirja sekä Pirkkalan Uutiset -lehti (9.7.1921)

Tuula Roihulle oli 30 vuotta sitten selvää, että poika tuotaisiin seurakunnan poikakerhoon. Kirkon pihapiirissä Janne Roihu solmi ystävyysuhteita ja löi maaleja kumisaappaiden väliin.

HEITÄ EMME UNOHDA

Teksti ja kuvat **HEIDI MÖTTÖNEN**

Moni ihmiselämän käännekohta kytkeytyy kirkkoon, ja vahvimman muistijäljen jättävät siellä kohdatut ihmiset. Äiti ja poika kertovat, kuinka Vanha kirkko kietoutuu heidän sukunsa historiaan.

Kylän keskushenkilöitä olivat pappi, kanttori ja kauppias. **Tuula Roihu**, 71, kasvoi kauppiaspariskunta **Jaakko** ja **Toini Roimelan** tyttärenä 60-luvun Pirkkalassa. Vanhempien kauppa sijaitsi Anian rantatiellä Sorkkalan tien risteyksessä, lähellä Vanhaa kirkkoa. Työpäivän jälkeen isä kاپusi portaat kaupan vintille, jossa perhe asui.

Kauppa oli kylän keskeisimpiä paikkoja. Asioinnin lisäksi siellä vaihdettiin kuulumisia ja keskusteltiin ajankohtaisista asioista. Yksi vakiokasvoista oli kanttori **Pentti Seppälä**.

– Pentti oli sellainen koiranleuka, hauska ja hyvin pidetty kaveri. Hän poltteli tupakkaa kaupan tiloissa ja tapasi sanoa, että tässä hän vetelee näitä ruumisarkun nauloja.

Sunnuntaisin kanttori säesti jumalanpalveluksessa ja kauppiaspariskunta kuunteli kirkonpenkissä. Tuula Roihu muistaa, että vanhemmat kävivät kirkossa aina kun kiireiltään ehtivät. Jaakko Roimela vaikutti myös seurakunnan kirkkovaltuustossa.

– Isä oli perheemme hengenmies jo uskonnollisen kasvatuksensakin puolesta. Ehkä hän oli myös jonkinlainen villikko, kun aikoinaan lähti kotipaikkakunnaltaan Pohjanmaalta ja muut jäivät sinne. Vanhemmat muuttivat Pirkkalaan

tyttären ollessa 11-vuotias. Seurakuntaan Tuula sai henkilökohtaisen linkin rippikoulukesänään 1965.

Kumppani löytyi muutamaa vuotta myöhemmin naapuripitäjästä, ja pian Tuula asteli tamperelaismiehen kanssa vihille rippikirkkosaan. Parin vihi pappi **Erkki Pennanen**.

– Hän oli vanhempieni perhe-tuttu, mikä teki tilaisuudesta läheisemmän. Olen ollut niin jännittynyt, ettei kirkosta ole kunnolla muistikuvia. Sen kuitenkin muistan, että Pennanen nikkasi silmää ja sanoi, että rakkaus roihuaa.

– Kun esikoisemme **Sarianne**

“Seurakunnallisen yhteyden voi nähdä yhteytenä kohti Mestaria, mutta myös kohti muita ihmisiä.”

syntyi, Pennanen oli selvä valinta kastepapiksi. Myöhemmin hän kastoi myös poikamme **Jannen** ja **Henrin**.

Suoritusvapaata aluetta

Torstaisin Vanhalla kirkolla kokoon-tui seurakunnan poikakerho. Siitä tuli nopeasti silloin 11-vuotiaan **Janne Roihun**, 43, viikon koho-

kohtia.

– Kerhossa tutustuttiin suunnilleen samanikäisiin kyläläisiin, joiden kanssa ei olisi välttämättä muuten oltu tekemisissä. Ikähaitari oli noin kymmenestä viiteentoista ikävuoteen. Nuorena vuodenkin ikäero voi tuntua ratkaisevalta, mutta kerhossa se ei haitannut. Kaikki tehtiin yhdessä porukalla.

Eniten Janne muistaa odotta-neensa koottavalla autoradalla ajamista.

– Porukalla yhdistettiin pöydät, rakennettiin rata ja ajettiin kilpaa. Se oli ainoa paikka, jossa oli pientä vastakkainasettelua. Ei siinä kuitenkaan mitään alku- ja loppusarjoja rakennettu ja lähdetty selvittämään, kuka on porukan paras. Eikä sähköttelun jälkeen las-kettu, montako maalia kukin teki. Tärkeintä oli, että kaikki pääsivät kentälle eikä ketään sattunut.

Kerhoryhmää veti poika-työntekijä **Mauri Moilanen**.

– Mauri toi rauhallisella olemuk-sellaan kerhoon vakaata ja turvalista tunnelmaa. Olen kokenut seurakunnassa kaksi vahvaa isähahmoa. Toinen oli Maukka, toinen entinen kirkkoherra **Juhani Husa**.

Nykyään harrastustoiminta muuttuu Janne Roihun kokemuksen mukaan helposti tavoitteelliseksi. Sen hän on huomannut omien 10- ja 12-vuotiaiden las-

tensa kautta.

– Tänä päivänä suorittaminen, mittaaminen ja pärjääminen ovat läsnä monessa harrastuksessa. Nopeasti aletaan asettaa tavoitteita ja tähdätä mestariksi. Menestymisen paineita voi tulla kotoakin, mutta niitä tulee myös muilta harrastajilta ja valmentajalta.

– Tämä on iso teema, kun mietitään, mihin ihminen nykyään mahtuu. Missä saa olla ilman, että odotetaan valtavasti? Tässä suhteessa seurakunta erottuu muista ympäristöistä edukseen.

Leposija kanttorin vierestä

Vuoden 1990 loppupuolisko on piirtynyt Roihujen muistiin kahdesta syystä.

Ensin koitti esikoisen rippileiri. Kun Sarianne lähti Lotjalle, muu perhe vietti kesälomaansa Saariselällä. Paluumatkalla Pudasjärvi oli sopivasti ajoreitin varrella, ja perhe päätti uteliaisuudesta pistäytyä tytärtä tervehtimässä. Lotjan tuvala heidät vastaanotti pappi **Denise Gauffin-Kostilainen**.

– Koimme sen Lotjan, josta aina puhuttiin. Kun tyttö palasi leiril-

tä, isokset tulivat kotiin laulamaan. Leirillä syntyi myös kestäviä ihmisuhteita, sillä nykyään nämä isokset kuuluvat Sariannen läheisiin ystäviin, Tuula kertoo.

– Seurakunnallisen yhteyden voi nähdä yhteytenä kohti Mestaria, mutta myös kohti muita ihmisiä, Janne toteaa.

“Ei poikakerhossa sählyottelun jälkeen laskettu, montako maalia kukin teki.”

Sariannen konfirmaatiosta oli vasta tovi, kun perhe sai suru-uutisia. Isoisä, kylän kauppias, oli saanut yllättäen sydäninfarktin 70 vuoden iässä.

– Samana päivänä olimme vielä ajelleet papan kyydissä Kaukajärvellä toisen isoäidin nimipäiville. Kohtaus tuli illalla, ja pappa menehtyi jo ambulanssissa matkalla sairaalaan. Yhtäkkiä hän oli kokonaan poissa, Janne kertoo.

– Molemmat isoisäni olivat sodan käyneitä, ja vaikka he eivät kokemuksistaan paljon puhuneet, on todella ymmärretty, kuinka isoja uhrauksia he ovat aikoinaan tehneet, Janne sanoo.

– Kanttori Pentti Seppälä oli kuollut vain muutamaa kuu-kautta aiemmin. Kun hänen hautapaikkansa selvisi, äiti päätti, että isä haudataan Pentin viereen. Siellä isä nyt lepää, kanttorin vieressä Vanhan kirkon hautausmaalla, Tuula sanoo.

Poikakerhosta kunniavartiostoon

Jouluaattoisin Vanhan kirkon hautausmaalla seisoo joukko reserviläisiä kunniavartiostossa. Reserviupseeri Janne Roihu arvioi olleensa mukana perinteessä noin 15 kertaa.

– Taustalla on vahva arvostus Suomea ja sotaveteraaneja kohtaan. Molemmat isoisäni olivat sodan käyneitä, ja vaikka he eivät kokemuksistaan paljon puhu-

neet, on todella ymmärretty, kuinka isoja uhrauksia he ovat aikoinaan tehneet.

– Vartiossa seisominen ja tulet ovat niistä aktiivinen muistutus kaikille kirkon pihalla kulkeville. Se on tapa kutsua heitäkin kunnioitukseen.

Vartiostossa ajatukset saattavat vaeltaa haudoilla käyvien ihmisten elämäntarinoihin, Janne kertoo.

– Kynttilöitä vievät haudoille kaikenlaiset ihmiset. Sitä erilaisuutta on hienoa silmällä, kirkon pihalla saa hyvän läpileikkauksen kuntalaisista.

– Myös pihalle vuosien varrella tapahtuneen muutoksen näkee hyvin vartiostosta käsin. Kirkon ympäristö on avartunut, ja kirkko nousee uudella tavalla esiin. Myös sankarihauta on saanut arvoisensa ilmeen. ■

Reserviupseeri Janne Roihu vie jouluaattoisin kynttilän isovanhempiansa haudalle. Perinteisiin kuuluu myös kunniavartiostossa seisominen.

Kuva: Henri Roihu

TORNI KORISTAA VILLASUKKAA

Teksti **LIISA HEINÄNEN** |
kuvat **ANNE VANHATALO, MARI LILJA**

**Sormikkaiden
etupintaan on kuvioitu
punaisia tiiliä ja
sukan varteen rivi
kirkon torneja.**

Ajatus teemaneuleista syntyi lähetysmyymälä-kahvila Sirpalassa kokoontuvassa Neulekahvilassa jo viime vuoden puolella. Töitä varten hankittiin lankoja, joiden sävyjä verrattiin kirkon väreihin: tiilenpunaisen eri sävyjä, laastinharmaata, valkoista.

– Ensin ajattelin, että mielikuvitus ei riitä. Miten saisin aikaan kirkkoteemaan liittyviä sukkia, kertoo **Irene Taipale**.

Huoli oli turha. Juuri Irene Taipaleen käsissä ovat syntyneet kauniit kuvioneulesukat, joiden varressa on vaalealla pohjalla punaisia torneja.

– Sukan varressa on kirkon sisäänkäynti. Se tuli tutuksi, kun lauloin jonkin aikaa tavallisten laulajien Kraak-kuorossa, joka harjoitteli välillä siellä, hän kertoo.

Mieluisa tehtävä

Kirsti Härkönen sai tiilenpunaisia sukkalankoja kotiin, kun hän on koronan riskiryhmään kuuluvana vältellyt kokoontumisia.

– Sain ohjeeksi tehdä langoista, mitä itse haluan. Niin oli hyvä, Härkönen sanoo.

Hän kertoo kutoneensa neljä paria raidallisia miesten sukkia. Tehtävä on ollut mieluisa. On ollut mielekästä tekemistä kotona koronan aikaan.

– Tein kaikista pareista vähän erinäköisiä, niin on mistä valita.

Sukat syntyivät televisiota katsellessa. Ihan sokkona hän ei osaa kutoa vaan välillä on vilkuiltava käsityöhön. Siksi suomenkielinen ohjelma sopii paremmin. Jos pitää lukea käännöstekstiä, kutominen hidastuu.

Viikon henkireikä

Irene Taipale on asunut Pirkkalassa vuodesta 1975. Hänen lapsensa on konfirmoitu Vanhassa kirkossa. Kirsti Härkösestä tuli pirkkalalainen pari vuosikymmentä myöhemmin, mutta hänen edesmennyt miehensä oli kasvanut lapsesta saakka Pirkkalassa. Miehen ja hänen vanhempiensa viimeinen leposija on Pirkkalan hautausmaalla.

**Vanha kirkko
on innoittanut
käsitöiden taitajia
luomaan uusia
malleja juhluvuoden
kunniaksi.**

– Käyn mielelläni Vanhassa kirkossa. Se on pieni, tunnelmallinen kirkko, Härkönen sanoo.

Irene Taipale kiittää kerran viikossa kokoontuvaa Neulekahvilaa henkireikäksi. Hän tunsu itsensä heti tervetulleeksi, kun hän liittyi joukkoon muutama vuosi sitten.

Kirsti Härkönen on toiminut Sirpalla vapaaehtoistyössä myyjänä. Kun se tehtävä jäi, hän alkoi käydä Neulekahvilassa oman kuntonsa mukaan. ■

Fakta:

* Vanhan kirkon neuleiden myyntinäyttely lähetysmyymälä-kahvila Sirpakassa alkaa 30.8.2021

* Sirpakka avoinna ma-pe klo 10–16.

* Neulekahvila Sirpakassa maanantaisin klo 15–17. Syyskausi alkaa 30.8.2021 ainakin lanjojen jaolla ja jos rajoitukset sallivat, Neulekahvilana.

”KOSINTA JOHTAA AVIOLIITTOON”

Teksti ja kuva **MARI LILJA**

Niin pysyvät nämä kolme: usko, toivo, rakkaus. Mutta suurin niistä on rakkaus. Nämä sanat tulevat todeksi **Marianna Laamaselle ja Joonas Vartialle** elokuussa, kun heidät vihitään avioliittoon Pirkkalan Vanhassa kirkossa.

Viime kesänä Joonas kosi Mariannaa seitsemän vuoden yhdessäolon jälkeen. Vaikka naimisiinmenosta oli puhuttu, tuli kosinta silti yllätyksenä. Sormuksetkin käytiin seuraavana päivänä ostamassa.

– Olemme pitkään seurustelleet ja ajattelin, että nyt on hyvä ottaa seuraava askel meidän elämässä. Myös perheen perustaminen

on haaveena pikkuhiljaa. Kosinta ni johtaa nyt naimisiinmenoon, hy-myilee Joonas tyytyväisenä.

Niin Mariannalla kuin Joonaksella on ollut selkeä ajatus siitä, että sopivan henkilön löydyttyä suhde sinetöidään menemällä naimisiin. Kihlapari katsoo toisiaan lempeästi, kun heiltä kysytään, miksi he haluavat sitoutua toisiinsa. Heistä selvästi näkee, että he viihtyvät hyvin

toistensa seurassa.

– Joonas on hauska, auttavainen, luotettava, kiltti ja ihana. Hänen kanssaan minun on hyvä olla.

– Mariannan kanssa on hauskaa olla yhdessä. Hän keksii aina jotain tekemistä, joten sohvalla ei tarvitse paljoa makoilla. Marianna on myös hyvä tekemään ruokaa. Lisäksi hän on mukava ja kaunis.

PIRKKALAN Vanha kirkko on kihlaparille tuttu paikka. Marianna on asunut Pirkkalassa koko ikänsä ja Joonaskin kaksikymmentä vuotta.

– Vanhempani menivät naimisiin tässä kirkossa 1994. Heidän vihkipappinaan oli edellinen kirkkoherra **Juhani Husa**. Lisäksi täällä on oltu monissa vihkitilaisuuksissa sekä hautajaisissa. Viimeksi oltiin täällä pari kolme vuotta sitten ystävien häissä, kertoo Marianna.

– Olin ensimmäistä kertaa Pirkkalan Vanhassa kirkossa isomummini hautajaisissa. Valitettavasti enemmän olen ollut täällä hautajaisissa kuin muissa tilaisuuksissa, kertoo Joonas.

Vihkikirkon valinta oli itsestäänselvyys nuorelle parille, samoin kirkollinen avioliittoon vihkiminen.

– Kirkkohäissä on aina ihan omanlainen tunnelmansa, ja siinä on tiettyä juhlavuutta, kun pappi siunaa avioliiton.

– 100 vuotta sitten on tehty hyvä ja kestävä kirkko. Tämä on niin hieno kirkko, kun vaan voi olla. Sisällä kaikki maalaukset ovat upeita. Kirkon julkisivu on näyttävä, samoin sisäänkäynti. Muutama vuosi sitten tehty remonttikin toteutettiin taidolla. Täällä on meidän hyvä mennä naimisiin. ■

Kihlapari Joonas Vartia ja Marianna Laamanen varasivat jo viime kesänä Pirkkalan Vanhan kirkon vihkikirkokseen. Toiveena on saada papiksi Arto Köykkä, joka on myös toiminut Mariannan kaste- ja rippipappina.

Pienen ja tunnelmallisen kirkon kauniit koristemaalaukset on suunnitellut arkkitehti Ilmari Launis. Maalauksissa on monin tavoin esitetty symbolisesti ihmisen synty ja pelastus.

PÄÄKALLOT KUVAAVAT KUOLEMAA

Kuva **HENNA PALIN**

Seinämaalaukset toteutti arkkitehti **Ilmari Launiksen** suunnitelman mukaan suurimmaksi osaksi koristemaalari **Os-kari Niemi** apunaan taidemaalari **Hugo Eho**.

Sivuseinien pylväissä on toisella seinällä kiusauksen ja synnin puu viettelevine käärmeineen hedelmää tarjoamassa sekä pääkallo kuolemaa kuvaamassa. Toisella seinällä on lunastuksen puu ja risti sekä toinen pylväs koristeltuna palmunlehtinä ja kruunuin, iankaikkisen elämän vertauskuvin.

Pienissä holvikaarissa on käytetty runsaasti viinirypäleaihetta. Koholaatoissa nähdään Kristuksen vertauskuvin elämän leipä ja viini, elämän lähde aurinko sekä vanhurskauden vaaka, jolla ihmisen hyvät ja pahat punnitaan. Kuorien koholaatoissa on kuvattuna elämän ja kiusausten puu. Raamatussa ei maini-

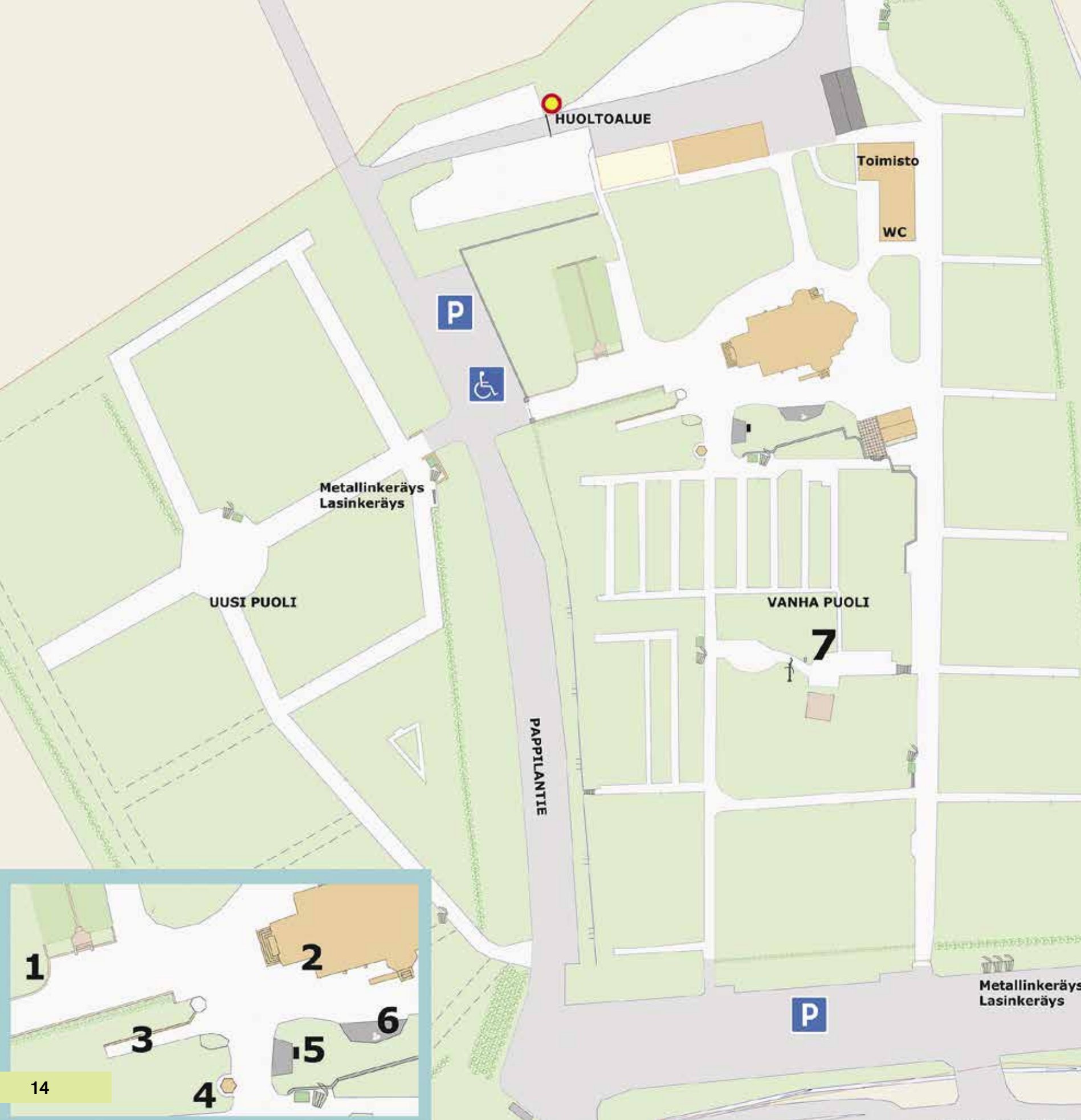
ta, minkä puun hedelmä on kyseessä. Kirkkoherra **Erkki Pennanen** kirjoitti Pirkkalaisessa vuonna 1973, että omenaksi se on ilmeisesti kuvattu siksi, että latinassa omenaa ja pahaa merkitsevät sanat ovat ääniasultaan toisiaan muistuttavat. Syn-tiinlankeemuskertomuksessa mainittu käärme on maalattu kiemurtelemaan omena suussaan tämän puun ympärille.

SEURAAVASSA pilarinjatkoissa symbolisoidaan syntiinlankeemuskertomuksen seuraus. Pilareiden jatkeissa on kuvattu raamatunlause: ”Synnin palkka on kuolema, mutta Jumalan armolahja on iankaikkinen elämä Jeesuksessa Kristuksessa.” Pennanen kirjoitti, että kuolemaa symbolisoivat pääkallo ja ruumismadot. Nämä eivät ole siis käärmeitä. Käärmettä kuvataan kiusaajan vertauskuvana.

Kuoleman puuta vastassa on risti elämänpuuna. Rististä tuli elämänpuu Jeesuksen kuoleman kautta. Viheriöivä köynnös ristin ympärillä kuvaa ristiltä saatavaa elämää.

Viimeisessä pilarinjatkoissa on iankaikkisen elämän vertauskuvin kruunut ja palmunlehvät. Kruunu on alun perin ollut voitonseppele. Voiton seppeleestä iankaikkisen elämän vertauskuvana meitä muistuttavat haudalle laskettavat seppeleet. Niiden vertauskuvallisuutta ei taida enää kukaan huomata, kirjoitti Pennanen.

Pennanen nostaa kirjoituksessaan esiin myös viiniköynnökset, joita maalauksissa on runsaasti käytetty. Jeesus sanoi: ”Minä olen viinipuu, te olette oksat. Joka pysyy minussa ja jossa minä pysyn, se kantaa paljon hedelmää, sillä ilman minua te ette voi mitään tehdä.” ■

Seitsemän muistomerkkiä

1. Sankarivainajien muistomerkki
Ilmari Virkkala, 1947

2. Sodissa kaatuneiden muistolaatta
1997.

3. Muistolehto
Matti Lämsä, 1998.

4. Muualle haudattujen muistopaasi
Antti Lehtinen, 2002.

5. Karjalaan haudattujen muistomerkki
Pirkkalan karjalaiset 1956.

6. Vuoden 1918 uhrien muistomerkki
Villu Jaanisoo, 2020.

7. Pirkkalan vanhojen kirkkojen
muistomerkki

Vanhan kirkon portit
Ilmari Virkkala

= kaivo. Vesi tulee vanhasta lähteestä, joka oli puretun kirkon sisällä.

Hautausmaan toimisto 2003. Rakennuksessa sijaitsee myös kirkkotupa, omaisten huone sekä yleisö-WC.

Vanhat hauta-alueet:
Vanhojen kirkkojen muistomerkkin ympäristöön on haudattu 1300–1800-luvulla.
Vanhimmat säilyneet haudat löytyvät B-lohkosta 1700-luvun lopulta sekä D-lohkosta 1800-luvun lopulta.

Vanha hautausmaa otettiin uudelleen käyttöön 1921, uusi alue Pappilan tien toisella puolella otettiin käyttöön 1991.

Kännykkäsovellus opastaa hautausmaalla

Teksti **JUKKA JORMANAINEN**

Juhlavuoden Nomadi-reitti kulkee Vanhan kirkon hautausmaalla. Reitillä on kymmenen rastia, joilla kerrotaan tarinoita menneisyydestä ja nykyisyydestä. Reitin toivotaan innostavan jakamaan myös omia kokemuksia ja muistoja: Mitä sinä haluaisit kertoa lapsillesi tai lastenlapsillesi? Mitä haluaisit kysyä vanhemmiltasi tai isovanhemmiltasi? Mitä tämä paikka merkitsee sinulle?

Rasteilla on toiminnallisia tehtäviä, joita voi ratkoa yksin, ystävien tai vaikkapa perheen kanssa. Aloitusrasti sijaitsee Anian rantatien puoleisella parkkipaikalla, opastetaulun luona. Reitti päättyy kirkon pääoven eteen. Kesällä kirkossa on mahdollista vierailla aukioloaikojen puitteissa, ellei käynnissä ole hautaus tai muu toimitus.

Nomadi-reitille voi lähteä silloin, kun se itselle parhaiten sopii. Kesän aikana järjestetään myös opastettuja hautausmaakerroksia 8.6., 17.6., 15.7. ja 10.8.

Tekijätiimi kiittää kaikkia seurakuntalaisia ja työntekijöitä, jotka ovat olleet mukana reitin suunnittelussa ja toteutuksessa!

HAE ilmainen Nomadi-sovellus mobiililaitteesi sovelluskaupasta. Avaa sovellus ja syötä hakusanaksi **"Tarinoita 100-vuotiaasta"**. Jos lataat kartan etukäteen info-nappulasta, et ole riippuvainen mobiilidatasta.

Avaa puhelimen äänet ja sijaintitiedot viimeistään aloitusrastilla, jotta näet missä kohtaa reitillä olet. Tultuasi rastin lähelle puhelin antaa äänimerkin tai värisee. Rastien kohdalla voit avata puhelimella rastien tekstiä, audiot tai videot ja jäädä hetkeksi niiden äärelle. ■

Hautausmaan kävelykerroksia opastava Pirjo Kivelä näyttää vanhassa kiviaidassa olevia hevoshakoja, joihin ennen vanhaan hevoset kiinnitettiin kirkonmenojen ajaksi.

HAUTAUSMAA KERTOO MONTA TARINAA

Teksti **LIISA HEINÄNEN** | kuva **MARI LILJA**

Pirkkalan Vanhan kirkon alueella on oikeastaan kaksi alttaria. Toinen kirkossa ja toinen sen lähellä hautausmaalla. Sieltä löytyvässä muistokivessä lukee Pyhä, pyhä, pyhä on Herra Zebaot 1543–1858. Sillä kohdalla oli vuonna 1858 puretun kirkon alttari. Arkisen näköiseen kasteluvesikäivon tulee vesi samasta lähteestä, joka oli puretun kirkon sisällä. Isot kuuset istutettiin purkamisen jälkeen osoittamaan kirkon paikkaa.

Vanhan kirkon kävelykerroksia opastava **Pirjo Kivelä** on huomannut, että tämä pysähdys menneen äärelle koskettaa ihmisiä. Menneisyys tulee lähelle.

– Kirkon ja kirkkomaan vaiheet ulottuvat 1200-luvulle saakka. Kaikkea ei tiedetä eikä pystytä selvittämään. Alueella on voinut olla kalmisto ja pyhäkkö vielä varhaisemmin pakana-aikaan.

Hän sanoo, että hautausmaa kertoo monta tarinaa.

– Hautausmaa ei ole vain kaunis puisto, vaan jokaisen kiven kohdalla on aina jonkun ihmisen tai suvun tarina. Näitä ovat esimerkiksi

Pirkkalan suuret maanviljelijäsvut Sankila, Pere ja Leuku.

Hautausmaalla on vain kaksi 1900-lukua vanhempaa hautakiveä. Toinen on kirkkoherra **Mårten Tolpo** ja toinen hänen seuraajansa **Samuel Bohmin** perhehautaus. Tämä johtuu siitä, että vanhat sukuhaudat poistettiin ja maa taivutettiin samaan aikaan kun kirkko purettiin. Pirkkalaan ei haudattu ketään 60 vuoteen, sillä uutta kirkkoa ei rakennettu Pirkkalaan vaan Nokialle eli silloiseen Pohjois-Pirkkalaan. Vasta nyt juhlistettavan kirkon valmistuttua 1921 hautausmaa otettiin taas käyttöön.

Turkka kiinnostaa

Pirjo Kivelä on ammentanut tietonsa ja tarinansa jo edesmenneeltä kotiseutuneuvos **Jouko Hillu-kalta**.

– Hän kulki kanssani hautausmaalla ja kertoi menneistä ajoista ja ihmisistä. Se koki. Minäkin halusin oppia kertomaan.

Kivelä on tosin myös auktorisoitu Pirkkalan matkailuopas. Hän tie-

tää ja osaa kertoa paljon muuta-kin Pirkkalasta historiasta ja nykyisyydestä.

Hautausmaakävelyille on osallistunut sekä Pirkkalaan tutustuvia että pitkään paikkakunnalla asuneita. He saattavat kertoa jonkun haudan kohdalla, miten se liittyy heidän sukuunsa. Usein kysellään myös, missä on **Jouko Turkan** hautaus.

– Olen keskustellut Jouko Turkan pojan **Juha Turkan** kanssa tästä. Hän sanoi, että haudalla sopii pysähtyä. Jouko Turka oli persoona. Hän istui puussa ja ohjasi näytelmiä jo rippikoulupoikana.

Pirjo Kivelä muutti Pirkkalan Killoon 9-vuotiaana, muutti nuorena rouvana pois ja palasi taas perheineen Pirkkalaan. Hänelle kirkkoherra **Erkki Pennasen** hautaus on tärkeä.

– Hän oli rippipappini. Hän sanoi meille rippikoulusta, ettei pidä hautausmaasta kun se on semmoista kivien palvontaa. Hän määräsi, ettei hänestä tehdä palvontapaikkaa. Hänen haudallaan on rautainen risti. ■

Fakta:

✳️ Hautausmaakävely kestää 45 minuuttia.

✳️ Kävelyitä järjestetään to 17.6., to 15.7. ja ti 10.8. klo 18

✳️ Hautausmaapäivä ti 8.6. klo 10.30 hautausmaakerros, ulkokahvit ja hartaus.

Kanttori teki laulun Vanhasta kirkosta

Kesäkuussa 2020 kanttori **Pirkko Leponiemi-Pirhonen** vietti kesälomaa. Hän nautti kotikonnuilla auringon lämmöstä ja ulkona liikkumisesta. Usein hän pyöräili Vanhalle kirkolle ihaillen kauniita peltö- ja järvimaisemia. Joskus hän piti lepota Vanhalla kirkolla, parkkeerasi polkupyörän ki- viaidan viereen ja käveli pitkin poikin hautausmaalla.

Kanttorin mieleen tuli monia ihmisiä ja muistoja vuosien takaa. Samalla hän mietti, miten pitkä historia pitäjällä on – ulottuvathan juuret jo 1200-luvulle. Ajatuksissaan hän pohti, miten erilaisia elämänvaiheita edesmenneet sukupolvet ovat kokeneet.

Näistä ajatuksista Pirkko Leponiemi-Pirhonen teki uuden laulutekstin, jonka hän on myös säveltänyt ja sovittanut. Laulun nimeksi tuli Vanha kirkko. ■

Vanha kirkko -laulun videolla musisoivat tenori Juha Yli-Knuuttila sekä uruissa Pirkko Leponiemi-Pirhonen. Laulun voi kuunnella Pirkkalan seurakunnan YouTube-kanavalla: <https://www.youtube.com/c/Pirkkalanseurakunta2021>

Rantatie kaunis vie Vanhaan kirkkoon Pirkkalan, sinne kuljen mielin avoimin.

Sunnuntain rauha vain lepää yllä vainion, kirkko keskellä vanhan kalmiston.

Ikikuuset matkasta muistuttaa, jonka sukupolvet saaneet on taivaltaa. Halki vuosisatojen soitto kirkonkellojen meitä ohjaa luokse Kristuksen.

Kutsu soi, tulla voi kansa Herran huoneeseen, sinne saavun sanaa kuulemaan. Ystävät lähimmät kirkon penkkiin istahtaa rukoillen, yhteyttä kokemaan.

Puinen risti armosta muistuttaa, jonka sukupolvet lahjana omistaa. Halki vuosisatojen luja usko yhteinen meitä ohjaa luokse Kristuksen.

Säveliin hartaisiin kuoron kanssa laulamaan oman ääneni myös liittää saan.

Urkujen sointujen ylle virsi kohoo, kiitos Korkeimmalle kajahtaa.

Leipä, viini uhrista muistuttaa, joka sukupolvet rakkauteen vapauttaa. Halki vuosisatojen Pyhä Henki ikuinen meitä ohjaa luokse Kristuksen.

Lämpöä saadaan maasta ympäristöystävällisesti

Nykyaikainen maalämpöpumppu on erittäin suosittu lämmitysmuoto edullisuutensa ja huolettomuutensa vuoksi. Vanha kirkko haluttiin siirtää öljylämmityksestä maalämmön piiriin myös ympäristöystävällisesti.

– Kirkon öljylämmitystekniikka oli vanhentumassa, joten maalämpötekniikkaan investoiminen oli järkevää, kertoo talouspäällikkö **Pekka Elomaa**.

Vanha kirkko on joulukuusta 2020 lähtien lämmennyt maalämmöllä. Samoin myös kaikki hautausmaan huoltorakennukset, jot-

ka olivat öljylämmityksessä.

– Maalämpöön siirtyminen maksoi 116 000 euroa. Säästöä tulee välittömästi käyttömenoissa joka vuosi, mikä kattaa investointimenot 12 vuodessa, selvittää Elomaa.

Maalämpöhanketta oli tarkoitus valmistella vuonna 2020 ja toteuttaa vuonna 2021, mutta öljylämmitykseen tullut hankalasti korjattava vika aikaisti hankkeen. Talveksi piti saada lämmitysjärjestelmä kuntoon, eikä haluttu, että hanke häiritsee kirkon juhluvuotta. ■

kuussa 2020 ja saatiin jouluksi valmiiksi. Kuva: Elina Vanhatalo.

Pastori **Denise Gauffin-Kostilainen** kastoi viime kesänä Vanhassa kirkossa **Meri ja Niko Henrikssonin Voitto-pojan**. Kuva: Tuula Maatsalo.

Pari sataa tilaisuutta vuositasaalla

Vanha kirkko on edelleen käytössä ja siellä toimitetaan nykyisin lähes kaikki vainajien hautaukset ja siunaukset Pirkkalan seurakunnassa, joita on vuositasaalla noin sata. Avioliittoon vihkimisiä kirkossa on vuosittain reilut parikymmentä. Vihkikirkkona se on hyvin suosittu ehkä juuri tunnelmallisen pienen kokonsa vuoksi. Kirkossa järjestetään myös jumalanpalveluksia, konsertteja sekä muita seurakunnallisia tilaisuuksia. Kaikkiaan viime vuoden aikana kirkossa järjestettiin yli 200 tilaisuutta.

Juhlavuoteen liittyen kirkossa järjestään elokussa konserttisarja.

– Kirkossa on suorakaiteen muodon ja fasettikaton ansiosta erinomainen, kaikuisa, mutta intiimi ja selkeä akustiikka. Siellä on tehty monia äänityksiä ja levytyksiä. Kirkon akustiikka sopii loistavasti akustiselle kamarimusiikille, kertoo kanttori **Liisa Aaltola**. ■

Fakta:

Tilastotietoja vuodelta 2020

- * hautauksia (ja siunauksia) 99 kpl
- * kasteita 10 kpl
- * vihkimisiä 22 kpl
- * avioliiton kirkollisia siunauksia 3 kpl
- * jumalanpalveluksia 9 kpl (messut, sanajumalanpalvelukset, erityisjumalanpalvelukset, konfirmaatiomessut, koululaisjumalanpalvelukset, perhemessut, viikkomessut)
- * konsertteja 4 kpl
- * muita tilaisuuksia 57 kpl (sis. rukoushetket, hartaushetket, muu seurakuntatilaisuus mm. Veisuastiat, lapsityön tapahtumat, tutustu kirkkoon tapahtumat, nuorisotyön tapahtumat, muu diakoniatyön tapahtuma, lähetystyön tapahtuma).

TIEKIRKKO

Tutustu tiekirkkoon

Pirkkalan kirkko on aikaisempina vuosina ke- säisin toiminut tiekirkkona. Tänä kesänä tiekirkkona toimii Vanha kirkko. Kirkon ovet ovat avoimia tutustumista ja hiljentymistä varten arkisin 7.6.–15.8.2021 kello 10–15 välisenä aikana. Kirkossa on myös opas paikalla.

Nomadi-sovelluksen ”**Tarinoita 100-vuotiaasta**” reitin käyttöön saa tarvittaessa opastusta kirkon oppailta.

Uusi valtakunnallinen **tiekirkot.fi**-sivusto avautuu 3.6.2021. Sieltä löytyy tietoa kaikista tiekirkoista sekä niiden aukioloajoista. ■

Videosarja pureutuu kirkkotaiteeseen

Mitä kirkkoa koristavista viiniköynnöksistä, lin- nuista ja muista kristillisistä symboleista oi- keastaan tiedetään? Siihen etsitään vastauksia eläköityneen varhaiskasvatuksen papin **Denise Gauffin-Kostilaisen** ja lastenohjaaja **Antti Toivan** kuusiosaisessa videosarjassa, joka julkaistaan kesällä.

– Vuosien saatossa suuri osa taiteesta on peittyneet maalikerrosten alle. Kirkossa on ollut myös esimerkiksi tuhlaajapoikia ja 12 apostolia esittävät maalaukset, Gauffin-Kostilainen kertoo.

– Altaritaulusta ja koristemaalauksista tiedetään taiteilijat ja koristemaalauksista myös se, kuka ne korjausmaalasi vuoden 1945 tulipalon jälkeen. Kai- ken kaikkiaan tietoa on saatavilla yllättävän vähän.

Yhtenä tavoitteena on selvittää, kuinka altaritau- lun aihe on valittu.

– Aihe on erikoinen: Jeesus herättää kuolleista lesken ainoan pojan Nainin kaupungissa. Miksi tau- luun on päätynyt juuri tämä Luukkaan evankeliumin kohta ja kuka tai ketkä sen ovat valinneet?

– Minua kiinnostaa myös se, kuinka monessa Suo- men kirkossa on altaritaulu samasta aiheesta. Veik- kaan, ettei monessakaan.

Videot julkaistaan seurakunnan YouTube-kanaval- la [https://www.youtube.com/c/Pirkkalanseurakun- ta2021](https://www.youtube.com/c/Pirkkalanseurakunta2021) ja jaetaan Facebookissa <https://www.face- book.com/pirkkalanseurakunta> ■

"ME OLLAAN TÄÄLLÄ KÄYTY VIRSIÄ LAULAMASSA"

Teksti **MARI LILJA** kuva **HENNA PALIN**

Kirkonkylän koulun viidennen luokan oppilaat saapuivat reippaasti pyörillä kirkkovierailulle. Aluksi tehtiin pieni kävelykierros kirkon pihapiirissä ja hautausmaalla nuorisotyönohjaajien **Jenna Laurikaisen** ja **Ville Salminen** johdolla.

Hautausmaalla oppilaat saivat kuulla ja kokea historian havinaa. Pirkkalan vanhojen kirkkojen muistomerkin kohdalla oppilaiden huomio kiinnittyi vanhoihin kuusiin, joiden kohdalla kirkko on ollut aikaisemmin. Hautausmaan käytäviä käveltäessä moni luki ääneen hautakivistä sukunimiä. Ennen kirkon sisätiloihin tutustumista pysähdyttiin vielä ruumishuoneen eteen. Oppilaat kuuntelivat mieteliä, kun nuorisotyönohjaaja kertoi heille ruumishuoneen taroituksesta.

– Hautausmaalla oli mielenkiintoista lukea ihmisten nimiä hautakivistä. Se kiinnosti minua, kertoo **Otso Karimo**.

– Oli aika jännää kuulla tuosta ruumishuoneesta, toteaa **Lilja Haikonen**.

28 innokkaan oppilaan ryhmä saapui sisälle kirkkoon opettajansa **Kalle Erkkilän** kanssa. Osa heistä nappasi eteisestä pehmolelun syliinsä kirkkovierailun ajaksi.

– Me ollaan täällä käyty virsiä laulamassa. Minä olen ollut täällä vanhempini häissä.

Tällaisia vastauksia tuli oppilailta, kun heiltä kysyttiin, ovatko he käyneet kirkossa. Opettaja kertoi lisäksi, että kirkko on heille tuttu ja kotoisa. Vuosittain he ovat käyneet muun muassa pääsiäiskirkossa.

KOULULAISTEN kirkkovierailut perustuvat osittain seurakunnan ja kunnan yhteiseen kasvatustehtävään, jonka tavoitteena on lasten kokonaisvaltaisen kasvun ja hyvän elämän tukeminen. Nuorisotyönohjaajat kertovat vuorotellen, mitä Vanhassa kirkossa tehdään ja mitä kaikkea seinien sisästä löytyy. Oppilaat kuuntelivat tarkasti, kun Ville Salminen kertoi kirkon isomasta ja näyttävimmästä taideteoksesta.

– Tässä alttaritaulussa on erikoista se, että siinä kuvataan Jeesusta herättämässä vainajaa kuolleista. Monissa kirkoissa alttaritaulussa on kuvattuna taas ristiinnaulittu Jeesus tai ylösnoussut Kristus. **Uuno Alanko** maalasi tämän 1937. Taulu jouduttiin tosin maalaamaan uudelleen, kun tässä kirkossa syttyi tulipalo jouluaattona 1945.

Seuraavaksi oppilaat jaettiin kahden ryhmään. Toinen ryhmä pääsi tutustumaan kanttori **Pirkko Leponiemi-Pirhosen** johdolla kirkon 16-äänikertaisiin urkuihin ja toinen ryhmä suuntasi alttarin taakse seurakuntasaliin ja sakastiin.

– Urut suunnitellaan tarkkaan

etukäteen ja rakennetaan aina kirkkoon sopivaksi. Kirkkotila vaihtuu siihen, miten pillit äänitään. Arkkitehti suunnittelee urkujen julkisivun eli fasadin, kertoo 32 vuotta kanttorina toiminut Pirkko.

KANTTORI esitteli urkujen erilaisia ääniä. Korkeat lintupillien äänet saivat oppilaiden kasvoille hämmästyneen ilmeen, kun taas matalat mureat äänet hymyilyttivät heitä. Kirkkovierailun aikana kanttori soitti muun muassa **Bachin** preludin, **Antoni Vivaldin** Neljästä vuodenajasta Kevät-osuuden, **Felix Mendelssohnin** Häämarssin ja **Toivo Kuulan** Häämarssin.

– Pirkko on tosi hyvä soittamaan. Oli kiva kuunnella uruista lähteviä erilaisia ääniä. Kuulan häämarssin tunnistimme, sillä sitä olemme koulussakin kuunnelleet, kertovat Lilja Haikonen ja **Sanna Vihavainen**.

Sakastin puolella tutustuttiin liturgisiin väreihin toiminnallisen tehtävän kautta. Koulussa oli hiltaittain käyty läpi kirkollisia värejä, joten opituista asioista oli apua tehtävän suorittamisessa.

– Nyt tuli hyvää kertausta liturgiasta väreistä, toteaa Otso Karimo.

– Tehän teitte tehtävän todella nopeasti, ilmeisesti olette kuunnelleet hyvin oppitunneilla, Ville Salmisen kehuu oppilaita. ■

LEON KÄDENJÄLKI IKUISTETTIIN POSTIKORTTIIN

Teksti **Heidi Möttönen** Kuva **Leo Murotie**

Vanha kirkko 100 -postikortisarjaa täydentää ekaluokkalaisten Leo Murotien näkemys kirkosta.

Helmikuussa käynnistynyt piirustuskilpailu kutsui myös lapset mukaan juhluvuoden viettoon. Taaperoista 12-vuotiaille suunnatun kilpailun aiheena oli onnittelukortti satavuotiaalle kirkolle. Johtava varhaiskasvatuksen ohjaaja **Laura Furu** kertoo kilpailun poikineen yli satapiirrosta.

– Ilahduttavaa on, että yksittäisten osallistujien lisäksi myös useat koululuokat ja varhaiskasvatuksen lapsiryhmät innostuivat piirtämään onnittelukortteja Vanhalle kirkolle.

Osallistujien työt jaettiin kolmeen ikäkategoriaan: 0–5-vuotiaisiin, 6–9-vuotiaisiin ja 10–12-vuotiaisiin.

– Runsas osallistujien määrä osoittaa, että Pirkkalan historiallinen Vanha kirkko koetaan tärkeäksi tutustumispaikaksi ja Pirkkalan maamerkiksi myös lasten kanssa. On hienoa, että kirkkorakennuksiin liittyvä kulttuuriperintö halutaan siirtää eteenpäin uusille sukupolville.

– Kuvaa oli kiva tehdä ja piirtäminen on kivaa, hän kertoo.

LAPSEN kädenjäljen haluttiin näkyvän myös Vanha kirkko 100 -postikortisarjassa, joka julkaistaan myöhemmin juhluvuonna. Sarjaa valittiin täydentämään ensimmäisellä luokalla olevan **Leo Murotien** piirros.

Fakta:

- * Piirustuskilpailuun osallistui yli 100 lasta.
- * Kilpailun aiheena oli onnittelukortti Vanhalle kirkolle.
- * Yhdestä piirustuksesta tehtiin postikortti Vanha kirkko 100 -postikortisarjaan.
- * Työt ovat esillä mm. seurakunnan kuvagalleriassa osoitteessa <https://pirkkalanseura-kunta.kuvat.fi/kuvat>

Raadin mukaan Murotien piirros sopii kaikin puolin hyvin postikortiksi.

– Työ on harkiten ja ajatuksella toteutettu, sillä myös kirkon ympäristö yksityiskohtineen on huomioitu. Työ on tasapainoinen ja siinä on käytetty kesäisen iloisia värejä. Lapsen näkemys kirkosta välittyy hyvin, **Maija-Riitta Merikanto** perustelee.

– Valinta oli vaikea, sillä kaikkia töitä oli mukava katsoa. Lapset ovat käyttäneet hienosti eri tekniikoita ja värejä piirroksissaan, **Eliina Jääskeläinen** kiittelee.

Kilpailutyöt ovat esillä seurakunnan kuvagalleriassa osoitteessa <https://pirkkalanseurakunta.kuvat.fi/kuvat>

Töitä esitellään vuoden mittaan myös Pirkkalaisen sivuilla ja lasten Vanha kirkko 100 -taidenäytelyssä. ■

Kotonamme Mattilan talossa järjestettiin kinkerit 1950-luvun lopulla. Olin 10-vuotias, ja meille lapsille pidettiin Raamattu-aiheinen tietokilpailu. Yksi kysymys oli, mikä on kirkon katolla ylimpänä.

Talomme sijaitsi vain noin 300 metrin päässä Vanhasta kirkosta. Muistelin, että kirkon katolla ei ole ristiä, vaan antennia muistuttava ohut metalliputki. Varmistin asian tähyilemällä kirkon tornia ikkunasta ja vastasin, että ukkosen johdatin.

Vastaus oli teknisesti oikein, mutta herätti rovasti Hietalahdessa hyväntahtoista hilpeyttä. Hän kertoi vastaustani monessa tilaisuudessa myöhemmin.

Markku Jokela

Olin neljävuotias, kun jouluaattona 1955 matkasimme Silvon tilalta jalasreellä jumalanpalvelukseen. Jalo-hevoson vetämässä reessä oli lisäksi Silvon tilanomistaja Alice Spåre ja vaarini Artturi Arola, joka ohjasi hevosta. Pakkanen oli pureva, ja reessä oli lämmikkeinä heiniä ja karhunaljoja. Villavaatteideni päälle oli puettu paksu lammasturkki. Aisakellot soivat kilpaa, kun ajoimme Pereen ja Eskolan tilojen hevosten rinnalla kirkkoa kohti.

Kirkossa minulle tuli lammasturkki päälläni kovin kuuma. Kävelin jumalanpalveluksen aikana rovasti Yrjö Hietalahden eteen ja sanoin kuuluvalla äänellä: "Immuli ei enää koskaan tule tähän kirkkoon, kun täällä on näin kuuma."

Pääsin ripille samassa kirkossa vuonna 1965.

Irmeli Skogberg

Kauan sitten olin työharjoittelussa Vanhalla kirkolla.

Oli talvi, ja lakaisin portailta lumia pois. Haudoilte vieviä kulkureittejä puhdistin lumikolalla, jotta ihmiset pääsivät liikkumaan.

Ruumisauto toi vainajan hautausmaalle. Kirkonkello soi, työntekijät pitivät hiljaisen hetken.

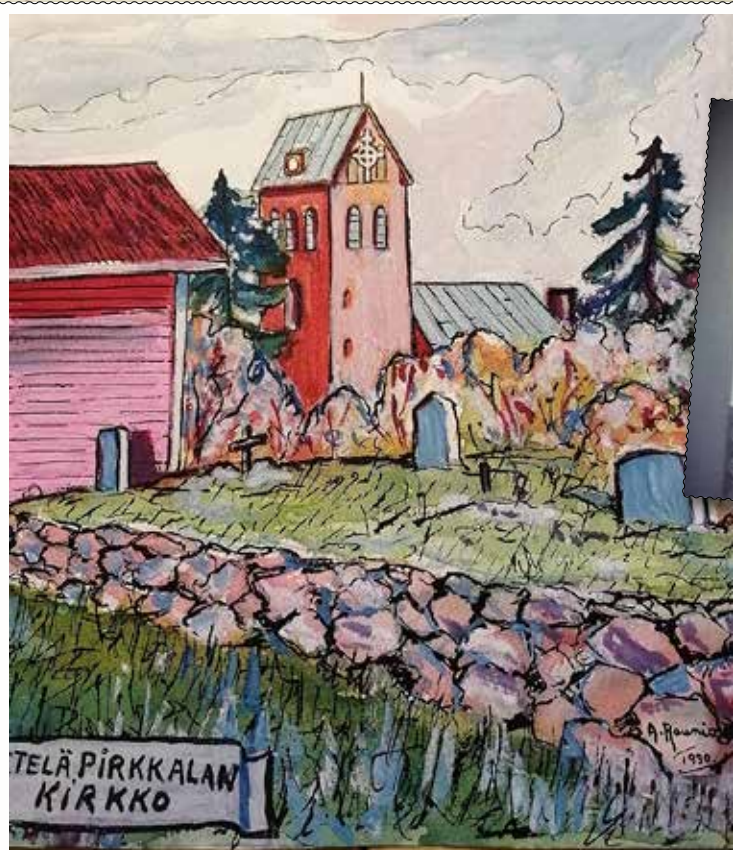
Uudella hautausmaalla pienoiskaivinkone kaivoi uutta hautaa.

Jouko Vuorinen

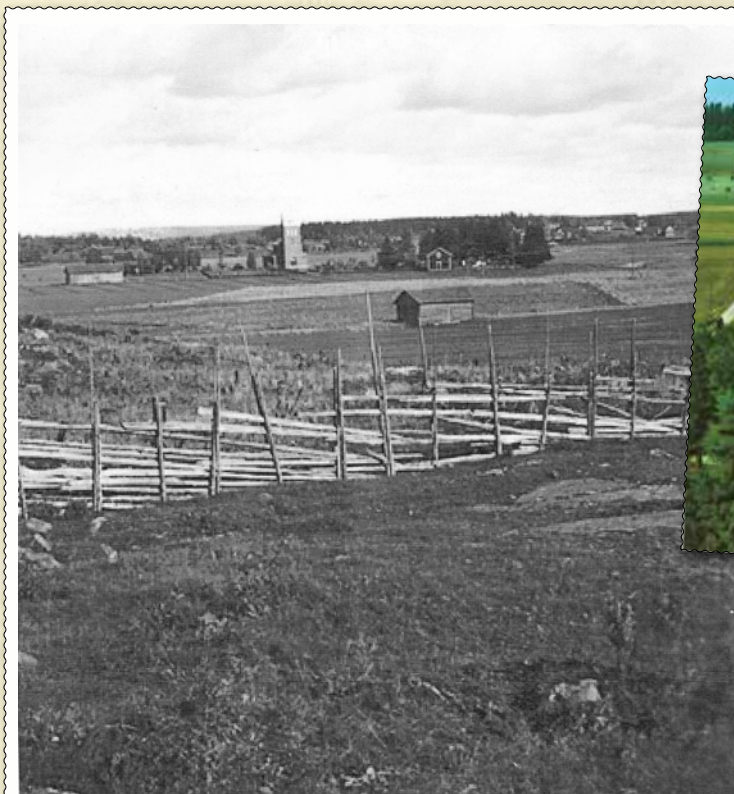
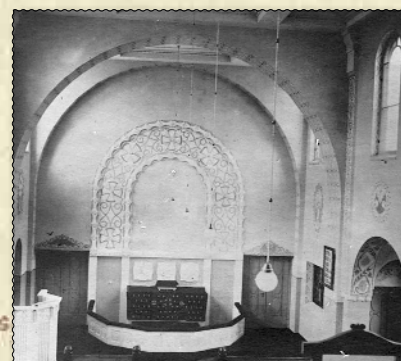

Esikoisemme sai kasteessa 2.3.1986 nimekseen Aija-Riika Hannele. Kastepappina toimi kirkkoherra Juhani Husa, ja kummeina olivat Aila ja Jorma Huuhtanen.

Sirpa ja Tapani Pajunen

Armas Raunion maalaus kirkosta vuodelta 1930.

Pirkkalan lainajyvästön makasiini vanhalla paikallaan kirkon lähellä 1920–1930-lukujen vaihteessa.
Kuva: Markku Jokela

Muutin Pohjanmaalta Pirkkalaan mieheni Tapion perässä vuonna 1967. Avioliittoon meidät vihittiin juhannuspäivänä 1968 lähisuvun todistaessa. Pappina oli Erkki Pennanen, joka myöhemmin kastoi kaikki lapsemme.

Olin kirkossa niin jännittynyt, etten ollut saada sanaa suustani. Hiljaa sain kuitenkin kuitenkin sanottua "tahdon".

Aurinkoiselle juhannuspäivälle osuivat myös tuttavamme häät, joihin osa vieraistamme suuntasi syömisen ja kahittelun jälkeen.

Se ei tunnelmaa latistanut, vaan jatkoimme päivää oman väen kesken.

Airi Perenius

Rippikouluopetusta järjestettiin 60-luvulla Nuolialan koulussa. Tyttöjä ja poikia opetettiin iltaisin vuoropäivinä eri ryhmissä. Ne, joita opiskelu ei kiinnostanut, joutuivat kurinpalautukseksi lukemaan Raamattua Vanhaan Pappilaan. Siellä rovasti Hietalahden rouva, ruustinna, kuulusteli meiltä läksyjä ja katsoi vastauksiamme läpi sormien. Onneksemme rovasti luotti ruustinnan sanaan osaamisestamme.

Pekka Virtanen

Vanhempieni Taisto ja Tuula Jääskeläisen vihkiäisiä vietettiin maaliskuussa 1963. Lapsena muistan ihmetelleeni, miksi äidillä on kuvissa musta mekko. Muiden hääkuvia katsellessani olin tottunut näkemään morsiamen valkoisessa. Äiti kertoi, että heillä ei ollut häitä, ja vihkiäisissä oli tapana pukeutua mustaan. Vieraillo oli yllään tummat ulkovaatteet koko lyhyen toimituksen ajan. Äitini muistikuvat tilaisuudesta ovat hataria, niin paljon häntä jännitti.

Olimme suunnitelleet häihimme kukka-asetelmia kirkon penkinpäitä koristamaan. Häätilaisuudessa Pirkkan Pirtissä havahduin siihen, että hyvänen aika, koristeet puuttuivat. Sulhaseni sanoi, että kyllä ne siellä olivat, et vain muista. En ihmettele, ettei äidilläni ole muistikuvia omista vihkiäisistään.

Pahin jännitys helpotti sakastissa vihkimisen jälkeen.

Ompelin hääpukuni itse. Olimme olleet yhdessä jo vuosia ja ajattelin, etten halua valkoista mekkoa. Niinpä kävelin alttarille lohenpunaisessa mekossani isäni vierellä. Häävieraita oli toista sataa.

Myös intianpuuvillasta tehty rippimekkoni oli omaa käsialaani. Olin historian ensimmäisellä rippileirillä Lotjalla kesällä 1978. Ripari oli erähenkinen: nukuimme teltoissa, söimme tuvan terassilla ja kävelimme Syötteelle, joka oli silloin rakentamaton.

Kirkkoherra Juhani Husa kastoi esikoiseni Taavin Vanhassa kirkossa vuonna 1989. Taavin sylikummina oli ystäväni Frances Avnet, johon tutustuin kirjeenvaihdon kautta yläkouluikäisenä. Frances ja Juhani yrittivät rauhoitella huutavaa Taavia, mutta poika hiljeni vasta tilaisuuden jälkeen. Sakastissa hän nukahti omassa turvaistuimessaan.

Elina Jääskeläinen

Juhlajumalanpalvelus

Vanhassa kirkossa su 15.8.2021 klo 12

Ennen juhla jumalanpalvelusta viedään vanhojen kirkkoherrojen ja kanttoreiden haudoille kynttilät.

Piispa Matti Repo, saarna

Reetta Väisänen, liturgi

Musiikki: Pirkko Leponiemi-Pirhonen, Kirkkokuorokuoro

Martat tarjoilemassa vanhan ajan kirkkokahvit juhlailevoksen kera Pappilassa juhla jumalanpalveluksen jälkeen.

©Tuomas Salo

Perheiden Pihlis

Pihlajaniemessä la 28.8. klo 13–18, Pappilantie 100

Koko perheen ilmainen musiikkitapahtuma on täynnä monenlaista tekemistä, näkemistä ja kokemista.

Kesäkeittiöstä voi ostaa pikku rahalla purtavaa isompaan ja pienempään nälkään.

klo 13	Portit aukeavat
klo 14	Leena Lammas ja Porkkanabändi
klo 15	Laulubussi matkustaa. Siina ja Taikaradio -duo
klo 16.30	Syskofrenia - tunteikasta jazzpoppia aikuisempaan(kin) makuun
klo 18	Portit sulkeutuvat

Pihlisrock 30 vuotta

Pihlajaniemessä su 29.8. n. klo 17–22
Pappilantie 100

Tarjolla livemusiikkia laidasta laitaan, tarjottavaa sekä ennen kaikkea maailman parasta seuraa ulkoilmassa!

Tapahtuma on ilmainen ja päihteetön.

**Pihlis
Rock**

Koronatilanteesta johtuen muutokset mahdollisia. Ajantasainen tieto: pirkkalanseurakunta.fi

Musiikkia 100 vuotta

– Kamarimusiikkia Vanhassa kirkossa pirkkalalaisten taiteilijoiden voimin

la 14.8. klo 19

Minä laulan sun iltasi tähtiin – Kaikuja sadan vuoden takaa

Diplomilaulajat tenori Petri Myllymäki ja basso Kristjan Möisnik esittävät pianisti Ville Hautakankaan säestyksellä liedejä Suomen säveltaiteen kultavuosilta.

su 15.8. klo 19

Heijastuksia

Aamukasteen pisarat pellon pientareella. Kuun kaje öisen järven pinnassa. Huilistisisarukset Emilia Karhi (os. Ilomäki) ja Julia Ilomäki sekä pianisti, säveltäjä Tuomas Turriago saattelevat kuulijan matkalle aikojen halki ja tunnelmasta toiseen.

la 21.8. klo 19

Samaan aikaan maailmalla

Kahden naisen trio; sopraano, pianisti Anna-Inkeri Pap ja klarinetisti Jutta Jelys tuovat nautittavaksi 1920-luvulla Euroopan estradeilla soinnutta musiikkia.

su 22.8. klo 19

Virtuoosiklassikoita

Salonkimusiikin virtuoosikappaleita sadan vuoden ajalta taituroivat improvisatorisella otteella ja omin sovituksin musiikin tohtori, viulisti Eeva Oksala ja harmonikkataiteilja, säveltäjä Sami Varvio.

Konsertteihin vapaa pääsy. Ohjelmakirja 5 €.

Kesto noin 1 h 20 min.

Välillä tarjolla kahvia lähetyksen hyväksi.

Pappilan taideillat

Pappilan taideilloja on jo pidetty 10 vuotta. Tänä syksynä iltoja vietään taiteen eri alojen parissa Vanha kirkko 100 vuotta -teemalla Pappilan väentuvassa (Pappilantie 65). Kahvitarjoilu 3 €. Luvassa mielenkiintoisia aiheita ja vieraita sekä musiikkia.

su 19.9. klo 16–18

Vanhan kirkon valokuvia ja kerrontaa kirkon vaiheista.
Pirjo Kivelä, Soili Saarikko.

su 17.10. klo 16–18

Vanhan kirkon henkilöiden tarinat.
Hanna Gibson, Anita Ranta.
Anni Härkönen, sello.

Piirros: Sirpa Hämäläinen

Hääilta

12.11.2021

Kirkkohäät
pienimuotoisesti
ja vaivattomasti
100-vuotiaassa
Pirkkalan Vanhassa
kirkossa.

Varaa vihkiaika
seurakuntatoimistosta
puh. 03 342 7300.

Kuva **HENNA PALIN**